

Biurokratijos indeksas 2018

Kiek valandų biurokratinės naštos patiria verslas per metus?

	 Lietuva	 Ukraina	 Čekija	 Slovakija
Darbo santykiai ir susiję mokesčiai 	51	139	89	83
Veiklos administravimas ir atitiktis 	157	323	117	102
Įstatymų pakeitimai ir statistika 	44	7	27	37
	252	469	233	222

Tyrimą atliko:

 Versli Lietuva

 Lietuvos laisvosios rinkos institutas

 KAUNO PREKYBOS, PRAMONĖS IR AMATŲ RŪMAI

Biurokratinė našta verslui Lietuvoje – 252 valandos

Labai mažai metalo apdirbimo įmonei per metus gali tekti praleisti net 252 valandas pildant įvairias privalomas formas, ataskaitas bei tvarkant kitus formalumus. Tai rodo biurokratijos indekso tyrimas, kuriame Lietuva dalyvavo kartu su kitomis valstybėmis – Ukraina, Čekija ir Slovakija. Lietuvoje tyrimą atliko Lietuvos laisvosios rinkos institutas, „Versli Lietuva“ ir Kauno pramonės, prekybos ir amatų rūmai.

Tyrimė buvo vertinama hipotetinė metalo apdirbimo įmonė, kuri turi keturis darbuotojus, metinė įmonės apyvarta yra 100 000€, įmonė surenka tam tikrą kiekį atliekų, tarp jų ir pavojingų, bei atlieka visas privalomas procedūras ir atitinka visus reikalavimus.

Tyrimas parodė, jog Lietuvoje tokio tipo įmonė patiria 252 valandas administracinės naštos ir yra trečia tarp keturių tyrime dalyvavusių šalių – Ukrainoje administracinė našta pareikalauja 469 valandų, Čekijoje – 233, o Slovakijoje – 222. Administracinė našta slegia visas įmones, tačiau jos didžiausius padarinius jaučia labai mažos įmonės, kurios neturi didelės apyvartos, bet turi įgyvendinti tokių pačių įpareigojimų našta. Proporcingai šioms įmonėms biurokratinė našta yra sunkesnė dėl nedidelio darbuotojų skaičiaus ir mažų gamybos apimčių. Palengvinus biurokratinę našta, pirmosios tai pajustų būtent tokios įmonės.

Vienas iš biurokratinės naštos šaltinių, kuris galėtų būti sumažintas – tai prievolė darbo saugos ir sveikatos mokymuose praleisti 60 valandų penkių metų laikotarpyje, o tai yra vidutiniškai 12 valandų per metus. Saugus elgesys darbe yra labai svarbus, tačiau priemonės, kuriomis siekiame šio tikslo yra diskutuotinos. Galima kelti klausimą, ar tų pačių saugumo standartų negalima užtikrinti kitais būdais, neskiriant per metus vidutiniškai 12 valandų šiems mokymams. Slovakijoje ir Čekijoje tokios prievolės nėra, o šiose šalyse yra užtikrinamas panašus darbo saugos lygis kaip ir Lietuvoje.

Kitas įpareigojimas, kuriam maža įmonė vidutiniškai sugaišta 15 valandų per metus, tai elektroninių važtaraščių sistemos „iVAZ“ pildymas. Abejotina, ar „iVAZ“ atneša papildomą vertę, ar tik sukuria našą verslui.

Ataskaitų teikimo dažnis yra vienas iš administracinės naštos šaltinių, kuris galėtų būti sumažintas. Įvairios institucijos įpareigoja verslą teikti informaciją tam tikru dažnumu, kas mėnesį, kas ketvirtį ar kas metus. Kai kurių ataskaitų teikimas galėtų būti retinamas, nes kyla klausimas, ar institucijai gavus ataskaitas kas mėnesį, surinkti duomenys yra tikslingai panaudojami. Pavyzdžiui, GPAIS ataskaitas apie pavojingas atliekas įmonės privalo teikti kas savaitę, o nepavojingų atliekų apskaitą turi daryti kas dvi savaites. Jei daroma prielaida, kad vienos deklaracijos užpildymas užima 15 minučių, deklaracijų teikimas kas savaitę, t. y. 52 kartus per metus, sukuria 13 valandų metinės administracinės naštos, o teikiant tą pačią ataskaitą kas mėnesį, t. y. 12 kartų per metus, susidaro tik 3 valandos metinės naštos. Dažnas ataskaitų teikimas nebūtinai atneša apčiuopiamą naudą visuomenei, o sumažinus ataskaitos teikimo dažnį nuo savaitinio į mėnesinį, smulki įmonė sutaupyti 10 valandų darbo laiko per metus.

Nuolatinis ataskaitų formų kaitaliojimas taip pat sukuria papildomą administracinę našą. Pasikeitus formai, įmonės buhalterė arba vadovas turi ne tik susipažinti su nauja forma ir jos pildymo instrukcijomis. Dažnai naudojant seną formą daugelis laukelių yra iš anksto užpildyti. Kiekvienas formos keitimas reikalauja iš naujo užpildyti visą formą, o tai taip pat kainuoja laiko. Ataskaitų formų kaitaliojimui vertėtų įvesti panašius apribojimus, kokie buvo įvesti verslą reguliuojančių įstatymų pakeitimams, kurie negali būti daromi dažniau negu vieną kartą per du metus.

Kiekvienas darbdavys yra įpareigotas pildyti bei saugoti popierines asmens medicines knygeles, formą 048/A. Darbdaviui yra sukuriama prievolė užtikrinti, kad jo darbuotojas tikrintųsi sveikatą kas du metus. Galima kelti klausimą, ar vidutinio ir žemo pavojingumo darbų kategorijose darbdavys turi rūpintis darbuotojų sveikatos užtikrinimu. Tačiau tokiuose darbuose, kur nuo darbuotojo sveikatos kritiškai priklauso keleivių ir aplinkinių žmonių gyvybė, pavyzdžiui keleivinių lėktuvų ar autobusų vairuotojų, sveikatos užtikrinimas turėtų būti paliktas darbdavio atsakomybėje.

Pagal atliktą tyrimą Lietuva mažiausiai biurokratinės naštos patiria darbo santykių srityje. Patogios sistemos bei galimybė pateikti dokumentus elektroniniu būdu yra privalumas, leidžiantis daugiau laiko skirti tiesioginiam darbui.

Tyrimo metodologija: Tyrime buvo vertinama hipotetinė metalo apdirbimo įmonė, kuri turi keturis darbuotojus, metinė įmonės apyvarta yra 100 000€, įmonė surenka tam tikrą kiekį atliekų, tarp jų ir pavojingų, bei atlieka visas privalomas procedūras ir atitinka visus reikalavimus. Buvo vertinama mokesčių administravimo, darbo santykių, atliekų tvarkymo, statistikos sričių administracinė našta.